

TS-LKD DEKLARACIJA

TIKIME EUROPA

2018 m. gegužės 12 d.
Vilnius

Tėvynės Sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai nuo pradžių gyvuoja kaip europietiškas demokratines politines ideologijas, konservatizmą ir krikščioniškąją demokratiją, išpažįstanti politinė srovė, kuri remiasi į pamatinį Sąjūdžio tikslą – laisvos ir nepriklausomos Lietuvos pilnaverčio buvimo Europoje siekį. Tėvynės Sąjunga ir Lietuvos krikščionys demokratai atliko lemiamą vaidmenį ir padėjo didžiausias pastangas, kad Lietuva dalyvautų Europos problemų sprendime visais lygmenimis: įsijungdama į politinio ir ekonominio bendradarbiavimo struktūrą – Europos Sąjungą, ir į transatlantinę saugumo sandraugą – NATO. Mūsų įsitikinimu, narystė šiose organizacijose padeda įgyvendinti svarbiausius Lietuvos interesus – stiprina Lietuvos geopolitinį saugumą ir skatina spartesnę Lietuvos žmonių ekonominės ir socialinės gerovės augimą.

Įsiliejusi į Europos Liaudies partijos politinę šeimą ir aktyviai joje veikdama, savo politinius ryšius ES kurdama jos vertybių kontekste, Tėvynės Sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai (toliau – TS-LKD) nuosekliai tęsia savo kaip europietiškos partijos misiją. Šioje dešiniųjų partijų bendrijoje idėjiškai artimiausiais partneriais laikome Vokietijos krikščionis demokratų (CDU), su kuriais nuosekliai bendradarbiavome nuo pat Sąjūdžio laikų. Stovėjusi prie Europos Sąjungos ištakų savo pirmojo kanclerio Konrado Adenauerio asmenyje, Vokietija šiandien išlieka pagrindine Europos integraciją skatinančia ir Europos politikos nuoseklumą užtikrinančia jėga. Lietuva labai vertina CDU vadovaujamos Vokietijos vyriausybės poziciją, kuri leido suburti ir išlaikyti europinį solidarumą sankcijų Rusijai atžvilgiu, bei jos sprendimą Lietuvoje dislokuoti savo karius ir vadovauti NATO priešakiniam batalionui, šitaip realiai pademonstruojant ryžtą solidarčiai dalintis Aljanso atsakomybe už Baltijos regiono saugumą. Todėl bendradarbiavimas ir dialogas su Vokietijos krikščionimis demokratais mums yra strateginės svarbos.

Dabartiniu metu Europos Sąjungai kyla daugiopie iššūkiai, vyksta intensyvi diskusija dėl ES ateities. Todėl Lietuvai nepaprastai svarbu aktyviai dalyvauti tolesniame ES strategijos formavime ir žemyno likimo kūrime. Mes siekiame nuoseklios ES raidos strategijos, kuri ir toliau, kaip ir per pastaruosius dešimtmečius, numatytų esminį ES vaidmenį užtikrinant gyvybinį Lietuvos interesą – didinti valstybės geopolitinį saugumą ir jos žmonių gerovę. Todėl mums yra svarbu, kad ES neliktų vien tik biurokratinė ekonominė bendroji rinka ar sanglaudos finansinės paramos šaltinis, bet nuosekliai atsinaujintų, atsižvelgdama į Europos tautų poreikius stiprėtų kaip lygiateisių valstybių Sąjunga, pajėgi efektyviai įgyvendinti šalių narių bendrą interesą atitinkančius uždavinius ir solidarčiai įveikti bendrus iššūkius.

Kita vertus, veikia ir jėgos, priešingos Lietuvos gyvybiniam interesui. Europos vienybės ardymas yra geopolitinis Kremliaus tikslas, kuriam jis pasitelkia daugybę priemonių ir deda

neeilines pastangas. Iš Kremliaus sklinda ir klaidinantys, kiršinantys bei nepriimtini teiginiai, neva europietiškas gresia mūsų savitumui, kalbai, kultūrai, istorija grįstam tautiškumui ir teisei patiems priimti suverenius, unikalia pasaulėjauta ir vertybėmis paremtus sprendimus. Nevieninga Europa – nesaugi ir silpna. Todėl mes turime visokeriopai prisidėti prie Europos vienybės stiprinimo, padėdami atpažinti skaldymo ir kiršinimo strategijas, atremti hibridines grėsmes, konsoliduoti Europos vidaus ir išorės atsparumą.

Esame europiečiai ir nematome prieštaros tarp lietuviybės ir europietiško, tarp tautinės valstybės ir vieningos Europos: tik būdami europiečiai esame visiškai lietuviai, nes nuo pat krikšto lietuviškoji tapatybė yra neatsiejama nuo Europos krikščioniškosios civilizacijos, ir būdami lietuviai esame europiečiai. Visų tautybių Lietuvos piliečiai yra Europos politinio ir kultūrinio paveldo atstovai. Sovietinė okupacija siekė atplėšti mus nuo europietiško šaknų, ir tai paliko daug sunkiai gyjančių žaizdų mūsų savimonėje ir identitete. Sugrįždami prie europietiško šaknų, atsisveikiname ir su sovietmečio paveldu mūsų tapatybėje. Dar daugiau: siekiai priešpastatyti etninę tautiškumą europietiškai mūsų tapatybei mažina mūsų valstybingumą, daro mus ribotais provincialais. Mes vertiname pilietinę lietuvių, kai buvimas lietuviu yra apibrėžiamas ne tiek pagal asmens tautybę, kiek pirmiausiai per jo, kaip piliečio, asmeninį santykį su Lietuvos valstybe.

Savo ruožtu Europos integracija vyko ir toliau turi būti vykdoma taip, kad stiprintų visų Europos valstybių reikšmę ir suverenumą globalioje aplinkoje. Alternatyva Europos Sąjungai reikštų skurdesnę, mažiau konkurencingą, išorės grėsmėms ir įtakoms neatsparią, laisvų ir demokratiškų Europos tautų paraštėje atsidūrusią Lietuvą.

Todėl, pripažindami, kad ES yra problemų, kurios reikalauja gilių diskusijų ir apsisprendimų, negalime pritarti politinėms jėgoms ir balsams – nei Europoje, nei Lietuvoje, – kurie siekia susilpninti ES, nes abejoja bendra Europos ateitimi. Europos bendrystės atmetimas beveik visuomet sutampa su Europą vienijančių vertybių, kylančių iš judėjų-krikščioniškos civilizacijos, neigimu – pagarbos žmogaus orumui ir sąžinės laisvei, žmogaus teisėms, demokratijai ir laisvai visuomenei, įstatymo viršenybei ir žodžio laisvei neigimu. Smerkiame tuos, kurie išėitės iš dabartinių politinių sunkumų ieško ne gilesniame Europos tautų solidarume, bet jų skaldyme, ne gaivindami ištikimybę tikrosioms Europos civilizacijos vertybėms, bet žvalgydamiesi į orientališką despotizmą tamsumas.

Mes žvelgiame į ES ne kaip į statišką, užbaigtą istorijos produktą, bet kaip į projektą, atvirą kūrybai, atvirą įvairioms galimybėms ir įvairiems ateities scenarijams. Todėl svarbi ir reikšminga ne abstrakti kritika, bet konkretūs pasiūlymai ir raidos vizijos.

Savo tikėjimą Europa siekiame paversti mūsų racionaliu indėliu į ES vykstančias diskusijas dėl Europos ateities. Suvokdami svarbiausius Lietuvos nacionalinius interesus ES atžvilgiu – Lietuvos geopolitinio saugumo didinimą, lietuvių tautos išlikimą savo istorinėje Tėvynėje ir spartesnę Lietuvos žmonių ekonominės-socialinės gerovės stiprinimą – formuluoju mūsų principines nuostatas dėl ES ateities.

Tad kokia Europa mes tikime ir kokios Europos Sąjungos mes siekiame?

Iki šiol vakarietiška integracija (tiek į ES, tiek į NATO) Lietuvai buvo naudinga ir buvo svarbiausias pastarųjų 28 metų Lietuvos prioritetas, nes stiprino Lietuvos geopolitinį saugumą (visų pirma nuo Rusijos grėsmių) ir buvo vienas pagrindinių veiksnių, lėmusių spartų Lietuvos ekonominės-socialinės gerovės artėjimą prie europietiško lygmens per paskutinius 15 metų. Lietuvos nacionalinis interesas ES atžvilgiu yra padaryti viską, kad ir ateityje ES būtų pajėgi atlikti tokį vaidmenį Lietuvos interesų atžvilgiu.

Tėvynės Sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai, būdama Europos Liaudies Partijos narė ir dalyvaudama ES vykstančioje svarbioje diskusijoje dėl Europos ateities pati laikysis, ir skatins Lietuvą laikytis tokių principinių nuostatų:

1. Nuo Romos sutarties vykstanti natūrali ir nuosekli ES konsolidacija, kai vis naujose srityse atsirasdavo poreikis turėti bendrą, konsoliduotą ES politiką, turi tęstis ir toliau. TS-LKD sieks, kad Lietuva skatintų ES valstybes nars prisidėti prie tokios konsolidacijos sąsajos. Mūsų įsitikinimu, Lietuva turi siekti išlikti tokios natūralios konsolidacijos branduolyje kartu su jos lyderėmis – Vokietija ir Prancūzija, – nes tai yra Lietuvos geopolitinio saugumo garantija. TS-LKD taip pat įsitikinusi, kad tokia natūrali konsolidacija ir ES plėtra į naujas Vakarų Balkanų bei Rytų Partnerystės šalis ilginiui atves prie efektyvesnių ES valdymo metodų, kur sprendimų priėmimą lems demokratijoje įprastas daugumos apsisprendimas.

2. Mes įsitikinę, kad Lietuva po 1990-ųjų metų daugiausia pozityvių permainų įgyvendino tose ekonominėse, socialinėse ir saugumo srityse, kuriose teko įgyvendinti aiškius vakarietiškus standartus. Pavyzdžiui, Lietuvai aktyviai dalyvaujant sukurta svarbiausius Lietuvos ekonominius ir nacionalinio saugumo interesus atitinkanti ES strategija dėl energetikos ir transporto infrastruktūros bei sistemų integracijos sėkmingai baigiama įgyvendinti su ES parama. Todėl Lietuva neturi baimintis ES politikos galių plėtros į naujas sritis, kaip kad socialinę politiką, sveikatos apsaugą ar švietimą, kur Lietuva iki šiol turi daugiausia neišspręstų problemų. Tokia gerai apgalvota plėtra, laikantis esminio subsidarumo principo, padės spartesnei socialinės-ekonominės gerovės konvergencijai įvairiose ES šalyse.

3. Mums kelia susirūpinimą, kad riboti ES finansiniai resursai neleidžia ES lygmeniu veikti efektyviai net ten, kur yra sutarta, kad ji turi veikti. Todėl esame įsitikinę, kad Lietuva turėtų drąsiai pasisakyti už didesnę ES biudžetą, jei šalims narėms pavyks sutarti dėl visapusiškai naudingo bendradarbiavimo sričių. Tuo pačiu svarbu siekti, kad ES biudžetas būtų naudojamas efektyviai, todėl remsime iniciatyvas peržiūrėti šiandien neefektyviai veikiančius politikos instrumentus ar institucijas.

4. ES šalių konvergencija link aukščiausio europietiško ekonominio-socialinio išsivystymo lygmens yra vienas svarbiausių ES veiklos tikslų ir principų. Pastaruosius keletą metų regime, kad naujųjų narių sanglauda lėtėja. Akivaizdu, kad be gilesnių ekonominių-socialinių reformų pačiose šalyse narėse sanglauda naujo pagreičio neįgaus. ES suteikia intelektinę ir finansinę paramą tokių reformų įgyvendinimui, tačiau iki šiol tai nėra išnaudojama pakankamai efektyviai. Todėl TS-LKD pasisako už tai, kad naujoje Daugiametėje finansinėje perspektyvoje būtų numatyta sąsaja tarp šaliai teikiamos struktūrinės paramos ir šalies sugebėjimo įgyvendinti ES kiekvienais metais šalims narėms teikiamose Rekomendacijose siūlomas ir šaliai būtinas reformas.

5. TS-LKD pasisako už ES plėtros politiką kaip svarbiausią ES minkštosios geopolitinės galios instrumentą. Vykstanti plėtra į Vakarų Balkanus, o ateityje – ir ateities plėtros perspektyva europines reformas įgyvendinančioms Rytų Partnerystės šalims, yra būtina sąlyga tam, kad šie regionai taptų sėkmingais ir stabilias ir išplėstų bendrą saugumo ir stabilumo erdvę Europoje.

Tačiau ES plėtra – ne tik instrumentas Europos stabilumo didinimui. TS-LKD įsitikinusi, kad nuo Antrojo pasaulinio karo Rusija buvo ir tebėra didžiausias iššūkis Europai. Net ir po Rusijos įvykdytos agresijos prieš Gruziją ir jos teritorijos dalies okupacijos Vakarų tebebuoselėtas iliuzijas dėl partnerystės su Rusija išskleidė jos tęsiama agresija prieš ES partnerę Ukrainą ir Ukrainos Krymo bei Rytų teritorijos dalies okupacija. Dabartinis Kremlius režimas vykdo atviros konfrontacijos su demokratiniiais Vakarais politiką, kelia tiesioginę karinę grėsmę ES ir NATO flangų valstybėms, vykdo vis naujus nekonvencinės agresijos išpuolius. Mūsų įsitikinimu, Rusijos agresyvumo atgrasymui ir Europos saugumo užtikinimui NATO – kurios narių daugumą sudaro Europos valstybės – europinio karinio pajėgumo dėmens ir ES transatlantinio ryšio su JAV stiprinimas yra ne mažiau aktualus, negu buvo ankstesnio Šaltojo karo laikotarpiu. Lietuva turi

remti tokias bendros ES saugumo politikos iniciatyvas, kurios ne dubliuoja, bet stiprina NATO europinės atramos gynybinį pajėgumą.

Europa ir Lietuva, nori ir siekia gerų santykių su Rusija, tačiau juos bus galima pasiekti tik tada, kai Rusija atsisakys savo agresyvios politikos, kaimyninių šalių teritorijų okupacijos ir hibridinio karo su Vakarais, transformuosis į europietišką demokratinę valstybę. ES geriausiai gali padėti Rusijai transformuotis į demokratiją apsupdama ją sėkmingų kaimyninių demokratinų valstybių, visų pirma pažangiausių Rytų Partnerystės šalių (Ukraina, Moldova, Gruzija), žiedu. Todėl, mūsų įsitikinimu, Rytų Partnerystės politika yra ne tik parama Rytų Partnerystės šalims – tai visų pirma paramos Rusijos demokratinėms transformacijoms politika, kurią ES kartu su mūsų transatlantiniais partneriais išvystytų iki alternatyvios, demokratiškos, europinės Rusijos politikos. Ši ilgalaikė politika kaip alternatyva trumparegiui ir pavojingam bendradarbiavimui su Kremliumi turėtų apimti taip pat ir energetinio, kibernetinio, informacinio saugumo, realios paramos demokratinėms jėgoms ir ilgalaikiai valstybės transformacijai dimensijas.

TS-LKD nepritaria kai kurių valstybių veiksmams, kurios savo dvišalių santykių Rytų Partnerystės šalimis problemas bando spręsti grasindamos blokuoti jų suartėjimą su ES. Lietuva, būdama viena iš Rytų Partnerystės politikos lyderių, turi siekti, kad šiai lyderystei būtų sutelkti reikalingi politiniai svertai ir finansiniai bei analitiniai resursai.

6. Pietinės ES kaimynystės tendencijos – gresiantis Vidurio Rytų geopolitinis kolapsas, Afrikos demografinė banga ir prie viso to prisidedanti klimato kaita – gali atvesti prie vis didesnio milžiniškų pabėgėlių ir migracijos srautų pavojaus, gresiančio ES stabilumui ir sugebėjimui veikti, naudojant europinius politikos instrumentus. TS-LKD visada pasisakė ir pasisakys už tai, kad pabėgėlių problema būtų sprendžiama solidariai, ir toliau nuosekliai skatins Lietuvą solidariai dalintis šios problemos našta. Kartu TS-LKD ragina ES ieškoti ilgalaikių ir stabilių šios problemos sprendimų būdų: pagalbos sprendžiant migraciją sukeliančias krizes jų kilmės šalyse, veiksmingos išorės sienų apsaugos, solidarios pabėgėlių statuso politikos, griežtai atskiriant pabėgėlių ir ekonominių migrantų statusą, bei realistiškos pabėgėlių ir legalių migrantų integracijos politikos. Siekdama padėti Afrikos ir Artimųjų Rytų regionams stabilizuotis bei ekonomiškai vystytis, ES turi eksportuoti stabilumą – ryžtingiau naudotis savo minkštąja galia ir drąsiau atverti savo rinkas tų šalių prekėms. Geriau iš šių šalių importuoti žemės ūkio produkciją, negu nestabilumą – pabėgėlius ar teroristus.

7. Europos tautų solidarumas, gimęs iš tragiškos dviejų pasaulinių karų patirties, yra pamatinė ES vertybė ir pagrindinis orientyras jos praktinėje veikloje. Lietuva ir kitos Vidurio Europos valstybės tapo ES narėmis tik dėl europietiško solidarumo vertybės. Mes, visa „naujoji Europa“, esame šios vertybės įsikūnijimas. ES yra išgyvenusi didelius išbandymus, ir tikėtina, kad ateityje jos laukia dar didesni išbandymai ir iššūkiai – tiek visai ES, tiek ir atskiriems regionams, ir ypač geopolitiškai bene labiausiai pažeidžiamam ES Baltijos jūros regionui. Iki šiol tokius išbandymus ES atlaikydavo solidarumo vertybės dėka. TS-LKD yra įsitikinusi, kad Lietuva buvo ir bus labai suinteresuota Europos solidarumu. Todėl Lietuva ir pati turi būti pastovi europietiško solidarumo vertybės tiekėja. Dėl to TS-LKD negali pritarti jokiems atskirų valstybių veiksmams, kuriais yra silpninama ši svarbi europietiška solidarumo vertybė. Šiandieninėje Europos Sąjungoje šalių narių solidarumas yra ir bendrų galiojančių taisyklių laikymasis.

8. Europa visada buvo stipriausia tuomet, kai ryžtingai ir principingai gindavo bei skleisdavo pamatines Europos civilizacijos vertybes – sąžinės ir žodžio laisvę, demokratiją ir laisvą visuomenę, žmogaus teises ir įstatymo viršenybę. Ryžtinga ir aktyvi laisvosios Europos kraštų laikysena Šaltojo karo metais drąsino Lietuvos ir kitų okupuotų kraštų rezistentus bei disidentus, palaikė jų ryžtą priešintis totalitarinei priespaudai. Dabar, kai demokratijos ir laisvės erdvė pasaulyje jau keliolika metų iš eilės traukiasi, Europos Sąjunga turi vėl aiškiai ir ryžtingai prisiimti šių vertybių gynimo vėliavą. Sveikindami solidarią ir principingą ES laikyseną Rusijos atžvilgiu, primename, kad didžiulė žmonijos dalis vis dar gyvena totalitarinių ir autoritarinių režimų priespaudoje, neturėdama esminių žmogaus ir politinių teisių. ES yra europietiškių vertybių

sajunga ir neturi likti akla tam, su kuo ji prekiauja, bendradarbiauja ir keičiasi investicijomis. ES turi kryptingai naudotis jos galioje esančiais minkštosios galios ir įtakos instrumentais, keldama ilgalaikį strateginį tikslą – plėsti laisvės ir demokratijos erdvę pasaulyje.

Tokia Europa mes tikime ir tokios Europos Sąjungos mes sieksime. Mes tikime Europa, nes tikime Lietuva.

*Ši deklaracija buvo priimta TS-LKD Suvažiavime, vykusiame 2018 m. gegužės 12 d.
Vilniuje.*